

BESZÁMOLÓ A HIT, KEGYELEM, AKARAT. TEOLÓGIAI ÉS FILOZÓFIAI MEGKÖZELÍTÉSEK AZ ÓKORBAN ÉS A KORA ÚJKORBAN CÍMŰ KONFERENCIÁRÓL

Budapest, 2023. május 22–23.

SCHEFFER KEVIN

2023. május 22–23-án került megrendezésre a *Hit, Kegyelem, Akarat. Teológiai és filozófiai megközelítések az ókORBAN és a kora újkorban* című konferencia. A helyszínt a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara biztosította. A konferenciát az egyetem „Hit és kegyelem az egyházatyáknál és a kora-újkorban teológiai vitákban” elnevezésű kutatócsoportja rendezte, melynek tagjai Hanula Gergely, Kendeffy Gábor, László Emőke, Pecsuk Ottó, Schmal Dániel és Vassányi Miklós.

A kutatócsoport vezetője Kendeffy Gábor (KRE), aki Szent Ágostonnal, az akarat és a kegyelem viszonyulásának kérdésével foglalkozik.¹ A kutatócsoport sokszínűségét tükrözi az is, hogy Vassányi Miklós (KRE) két, szír nyelven író egyházatyánál, Szír Szent Efrémnél és 'Aprahatnál vizsgálja a hit és ima kérdéseit. Pecsuk Ottó (KRE) a munkacsoportban elsődlegesen a Római levél kegyelemtanát kutatja. László Emőke (KRE) a dordrechti zsinat kapcsán kutat és fordít. Schmal Dániel (PPKE) pedig külső kutatóként csatlakozott a csoporthoz. Korábban elmélyülten foglalkozott már a kegyelem és az akarat megjelenésével a középkori és kora újkorban. Napjainkban leginkább Descartes-ra és Leibniz-re fókuszál. A konferenciák és más rendezvények szervezésében korábban Szabados Tamás egyetemi hallgató (KRE) segítette, újabban Szatmári Botond (KRE) segíti a kutatócsoportot.

A konferencia Perczel István (CEU–PTE) plenáris, *Szent Ágoston és Aranyszájú Szent János az isteni kegyelemről* című előadásával vette kezdetét. Ezt követően az első szekciót Pecsuk Ottó elnöklétével a tematikus sokszínűség jellemezte. Ennek ellenére bizonyos értelemben mégis összeértek az előadások. Gyurányi Krisztián (KRE) Máté 25,31–46 értelmezését fejtette ki a szabad akaratról a predestináció fényében. Szabó Bence János (kistelki református lelkész, teológus) az íráscentrikus vonalat folytatva a jánosi iratokban megjelenő akaratteológiát vizsgálta. A kávészünet után

¹ A kutatócsoport munkájáról interjú is készült Kendeffy Gáborral: Barna Bálint: *Ahol a teológia és a filozófia összeér*. Online elérhető itt: parokia.hu/v/ahol-teologia-es-filozofia-osszeer/ (Utolsó letöltés: 2023. október 12.)

Sebők János (EHE) az isteni akarat fogalmáról beszélt Josephus Flavius *A zsidók története* című műve kapcsán. A szekció záróelőadását Homoki Gyula (SRTA – KRE) tartotta a bűn és bűnbocsánat kérdéséről a montanista mozgalomban.

Az ebédszünetet követően a második szekció Schmal Dániel elnökletével vette kezdetét. Az első előadás során Király Leventét (KRE) hallhattuk arról, hogy a páli korpusz valentiniánus hatástörténete mennyiben befolyásolta Irenaeus Pál-recepcióját. Király Levente után Pecsuk Ottó Ambrosiasterről mint a Róma-levell egyik első magyarázójáról adott elő. A kávészünet előtti utolsó előadást Vassányi Miklós tartotta *Az ima teológiája a Liber graduumban* címmel. A rövid kávészünet után meghallgattuk az első nap utolsó előadásait. Kendeffy Gábort Pelagius és Ágoston akaratról és kegyelemről szóló tanításának helyéről hallhattuk a patrisztikus gondolkodásban, végül Hajnóczi Kristóf (KRE) beszélt Pier Paolo Vergerio *conversiójáról*.

A második nap első szekciója László Emőke elnökletével vette kezdetét. Mészáros László (KRE) előadását hallhattuk elsőként a tudásról, hitről és szeretetről Alexandriai Kelemen tanításában. Hanula Gergely (KRE) visszavezetett minket Aranyszájú Szent Jánoshoz, akinek Gergely a hit taníthatóságáról alkotott véleményét vonta vizsgálat alá, majd Czeglédy Sándor (KRE) összesítve a különféle témákat *Isten (hogyan lehet?) a szeretet. János első levelének recepciója Augustinusnál, Luthernél és Kálvinnál* címmel tartott előadást.

A kávészünet után a szekció a hittel folytatódott, de a boszorkánysággal végződött. Bobay Orsolya (Ferences Világi Rend) a hit fogalmát elemezte Temesvári Pelbárt és Laskai Osvát *sermóiban*. A szekció utolsó három előadása közötti kapcsolatként Püsök Sarolta (BBTE) visszatekintett a boszorkányüldözések korára mint a hit és a hitetlenség közötti törésvonalra. Végül a szekciót Frazer-Imregh Monika (KRE) zárta *A hit, a kegyelem és az akarat Heinrich Cornelius Agrippa De occulta philosophia* című művének III. könyvében c. előadásával.

Az ebédszünet után elérkeztünk a konferencia utolsó szekciójához, melynek Vassányi Miklós volt az elnöke. A szekciót László Emőke kezdte, aki az eleve elrendelésről, kegyelem és teremtés viszonyáról beszélt Gomarus írásaiban. Őt követte Erdei Ildikó (PTF), akinek az *Isaac Newton az isteni és emberi akaratról* című előadásával megérkeztünk a kora újkorba. Szintén ezt a vonalat folytatta Schmal Dániel előadása, *A kegyelemtan mint akkomodációs probléma a kora újkorban*. A szekció és ezzel a konferencia méltó lezárásaként Pavlovits Tamást (SZTE) hallgathattuk meg a szabad akarat problémájáról Pascal janzenista teológiájában.

Összességében úgy vélem, hogy a konferencia remekül sikerült. A tudományos körökben jártas közönség és a laikus hallgatóság egyaránt élvezettel fogadhatta az előadásokat, amennyiben a szervezők határozott szándéka volt, hogy a nagyközönség számára is befogadható előadásokat vonultassanak fel az előadók.